

System podpory výroby elektriny z OZE a VÚKVET v roku 2023 a 2024

(alebo čo sa nezmestilo do výročnej
správy OKTE, a.s.)

14. 06. 2024

SPX / OKTE Day

Cena elektriny
skáče hore-dole,
raz máme deficit,
inokedy
prebytok ...

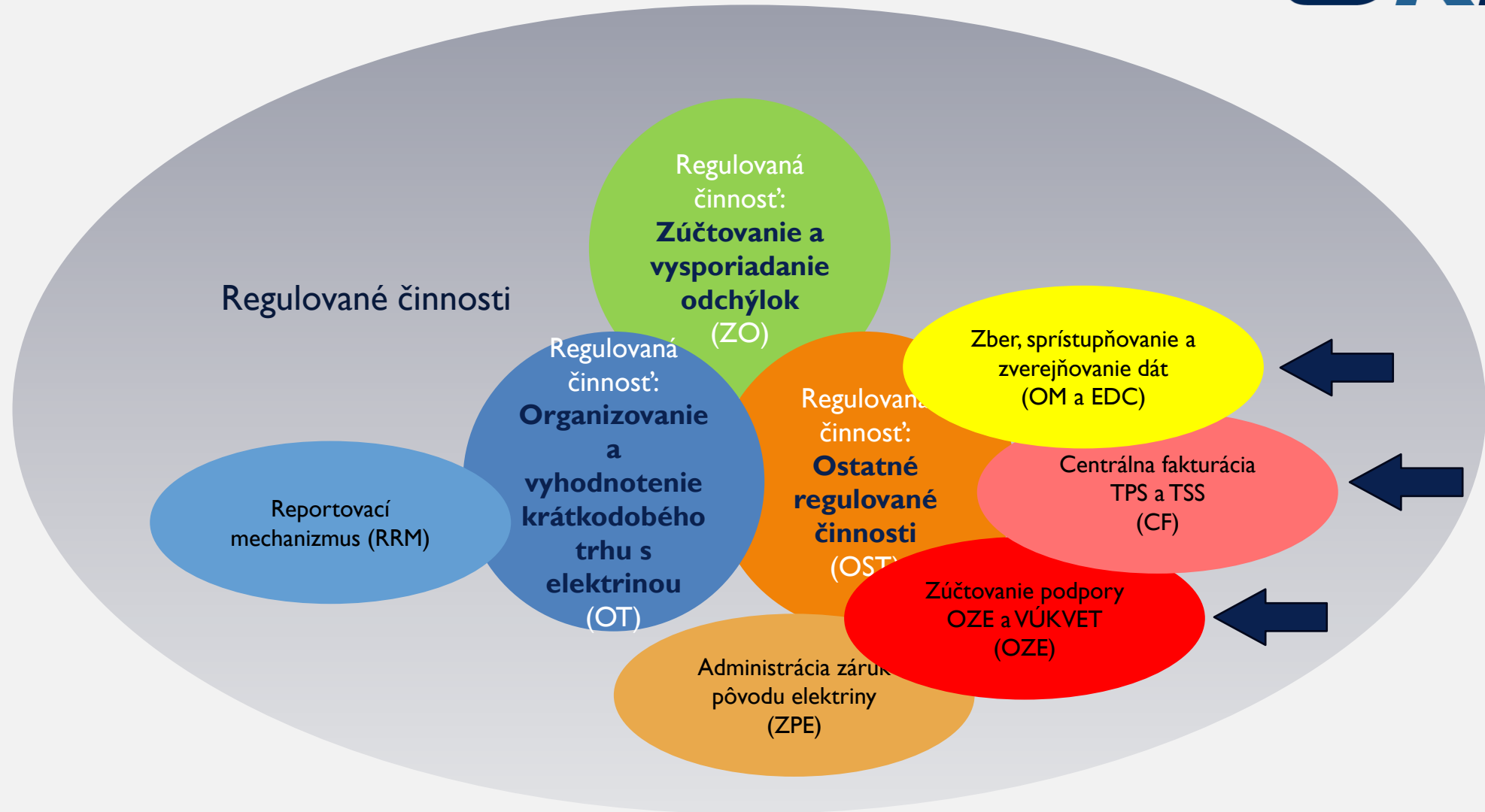
... to je síce
pravda, ale ak
nepošlete
prachy, dohrali
sme!

... a nepomôže nám
ministerstvo ?

... ak máte málo,
choďte žiadať
veľkého
regulátora!

Regulované činnosti OKTE

System podpory

Spoločnosť OKTE (podľa §37 Zákona č. 251/2012 Z.z. o energetike) plní od 01. 01. 2014 (**k 31.12.2023 je to 10 rokov**) úlohy v oblasti správy merania a zberu dát, prevádzkovania centrálného miesta na zber a evidenciu údajov z merania v rámci celej elektrizačnej sústavy SR a **vykonávania centrálnej fakturácie poplatkov**, t. j. **vysporiadania regulovaných poplatkov za systémové služby (TSS) a prevádzkovanie systému (TPS)**, ktorými je zaťažená koncová spotreba elektriny.

Od 01.01.2020 (**k 31.12.2023 sú to 4 roky**) sa presunula **povinnosť úhrady podpory doplatkom voči výrobcovi z OZE a VÚKVET** s právom na podporu priamo na spoločnosť OKTE (dovtedy sa distribúcia zdrojov realizovala cez prevádzkovateľov regionálnych distribučných sústav PRDS).

System podpory

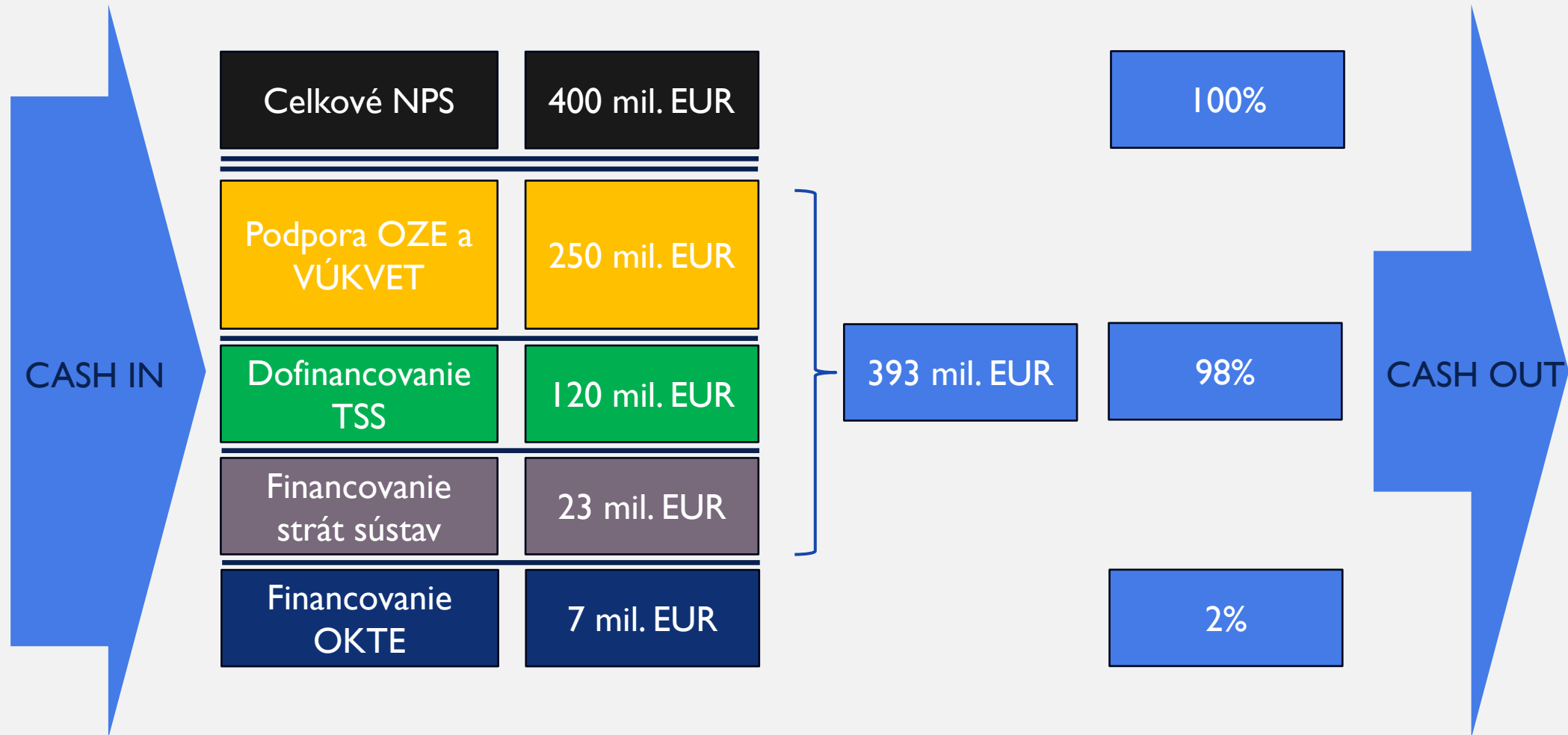
Spoločnosť **OKTE má zákonnú povinnosť vyplatiť podporu** pre výrobcov s nárokom na podporu. **Výrobcovia majú právo na podporu** v rozsahu určenom rozhodnutím ÚRSO (feed-in-tarifa).

Nárokovaná **podpora výrobcov** predstavuje pre spoločnosť OKTE **oprávnené regulované náklady**. Kvantifikácia nákladov podpory pre výrobcov s právom na podporu je určená rozhodnutím ÚRSO v kombinácii s cenou elektriny na krátkodobom trhu.

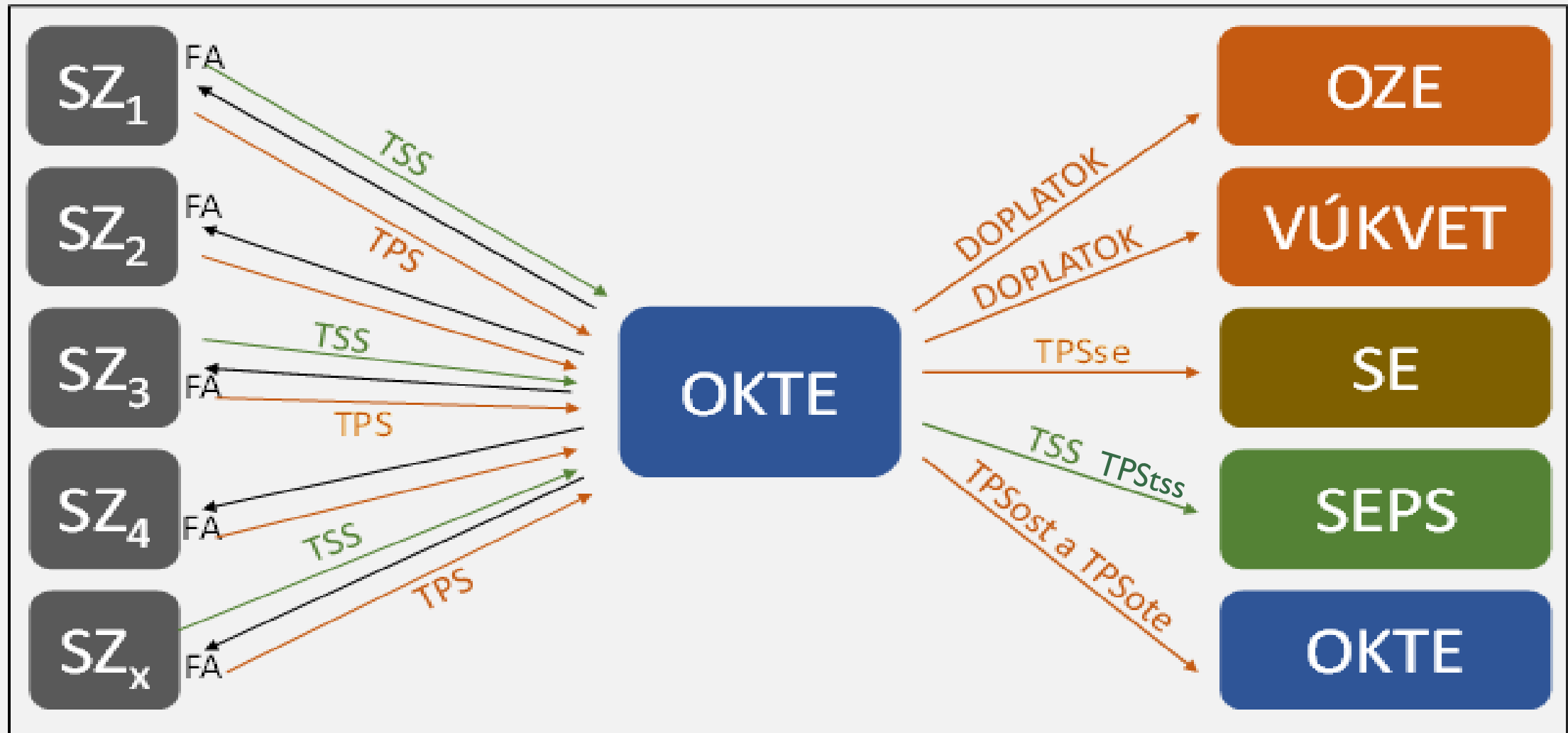
Finančné **zdroje vyberané od subjektov** zúčtovania predstavujú pre spoločnosť OKTE **regulované výnosy**. Kvantifikácia výnosov v systéme podpory je určená rozhodnutím ÚRSO v kombinácii s koncovou spotrebou elektriny. Finančné zdroje do systému podpory sú vyberané od subjektov zúčtovania v rozsahu určenom rozhodnutím ÚRSO (tarifa TPS).

Saldo oprávnených regulovaných nákladov a regulovaných výnosov v systéme podpory OZE a VÚKVET by malo byť **teoreticky nulové**. V skutočnosti však vzniká v systéme podpory **prebytok alebo deficit** finančných zdrojov.

Proporcie tarify TPS (príklad)

System podpory

System podpory

CENA: 75 EUR/MWh

CENA: 50 EUR/MWh

FEED-IN-TARIFA

DOPLATOK
Z OKTE CEZ TPS

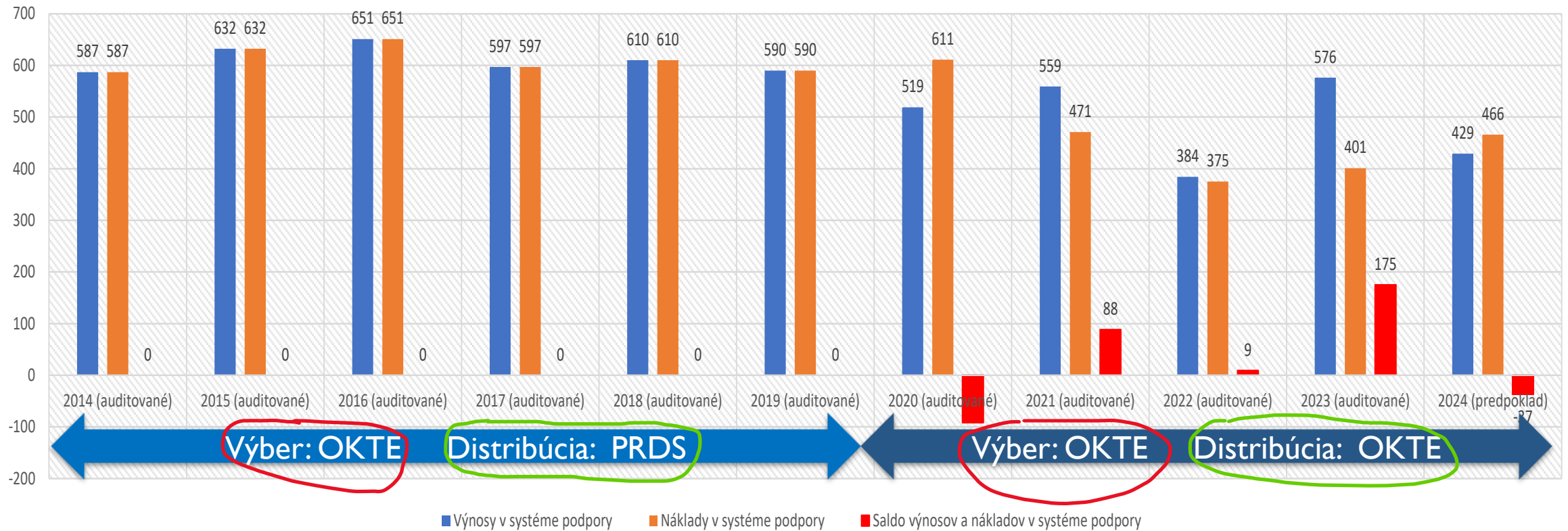
CENA ELEKTRINY
Z KRÁTKODOBÉHO TRHU

FEED-IN-TARIFA
JE URČENÁ
ROZHODNUTÍM
ÚRSO

System podpory 2014 - 2024

BILANCIA V SYSTÉME PODPORY OZE A VÚKVET V ROKOCH 2014 - 2024 (V MIL. EUR)

Celkový výber zdrojov 2014 – 2024: 6,1 mld. EUR

System podpory

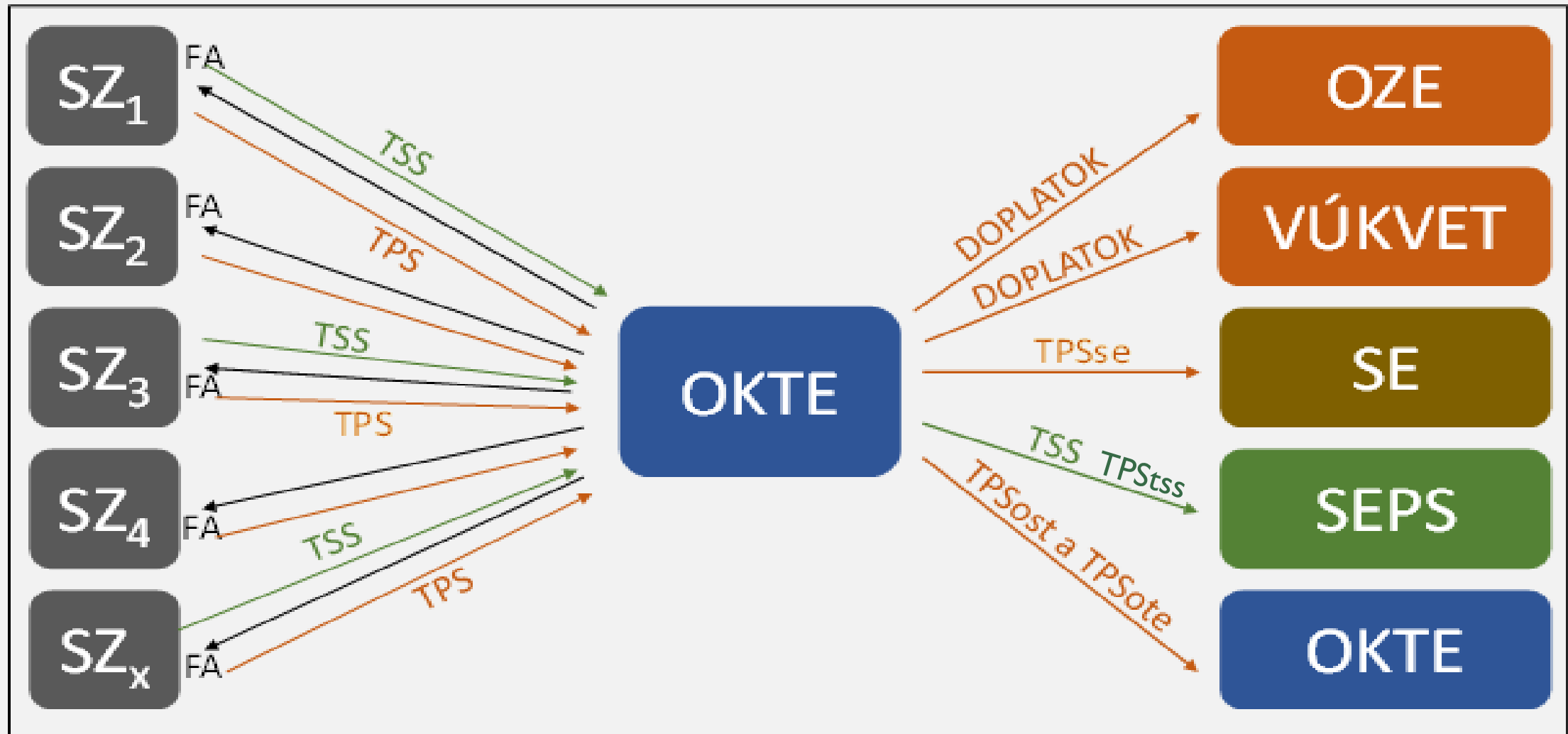
System podpory, tak ako je regulačne nastavený, už zo svojej podstaty **generuje v spoločnosti OKTE prebytok finančných zdrojov, alebo nedostatok finančných zdrojov.**

Prebytok finančných zdrojov je riešený časovým rozlíšením výnosov do ďalšieho obdobia (T+1 a T+2). Nevzniká zisk, nevzniká daňový efekt, nevzniká osobitný odvod. Regulačne je prebytok vlastne finančný zdroj vybratý vopred.

Nedostatok finančných zdrojov (deficit, strata) je riešený tak, že regulačne je umožnené vytvorenie zisku. Vzniká zisk, vzniká daňový efekt, vzniká osobitný odvod.

Poznámka: Bez toho, aby regulátor v rozhodnutí určil tvorbu zisku v systéme podpory v danom období, zisk v systéme podpory vzniknúť nemôže. System podpory je dizajnovaný tak, aby netvoril zisk.

System podpory 2023

System podpory 2023

ÚRSO vydal dňa 30.12.2022 pre spoločnosť OKTE rozhodnutie č. 0008/2023/E-PR, v ktorom stanovil výšku tarify za prevádzkovanie systému TPS na rok 2023. ÚRSO uplatnil princíp diferencovanej tarify TPS a určil tarify TPS pre pásma podľa koncovej spotreby elektriny.

ÚRSO pri zostavovaní rozhodnutia č. 0008/2023/E-PR vychádzal z informácií z roku 2022.

Rozhodnutie č. 0008/2023/E-PR bolo vydané ako predbežné, nakoľko určené pásmové tarify TPS **nereflektovali skutočné náklady spoločnosti OKTE v systéme podpory OZE a VÚKVET v roku 2023**. Zámerom ÚRSO bolo nahradiť predbežné rozhodnutie novým rozhodnutím hneď na začiatku roka 2023 po realizácii cenového konania k tarife TPS. K realizácii tohto kroku nedošlo a cenové konanie k TPS na rok 2023 sa realizovali až v novembri 2023.

Koncová spotreba 2023

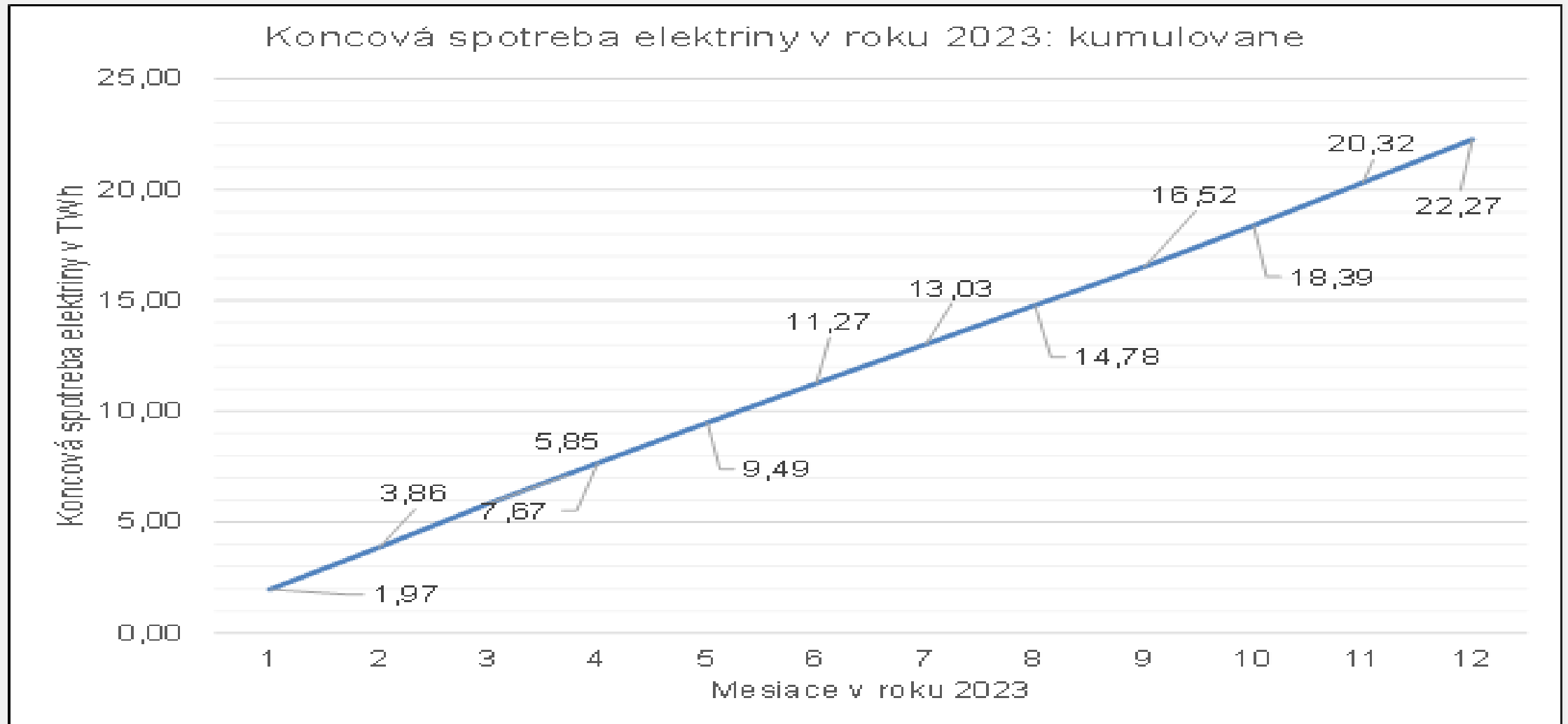

Koncová spotreba elektriny má zásadný **dopad na objem výnosov v systéme podpory** výroby elektriny z OZE a VÚKVET (výber zdrojov od subjektov zúčtovania s OOM s koncovou spotrebou na základe aplikácie pásmovej tarify TPS).

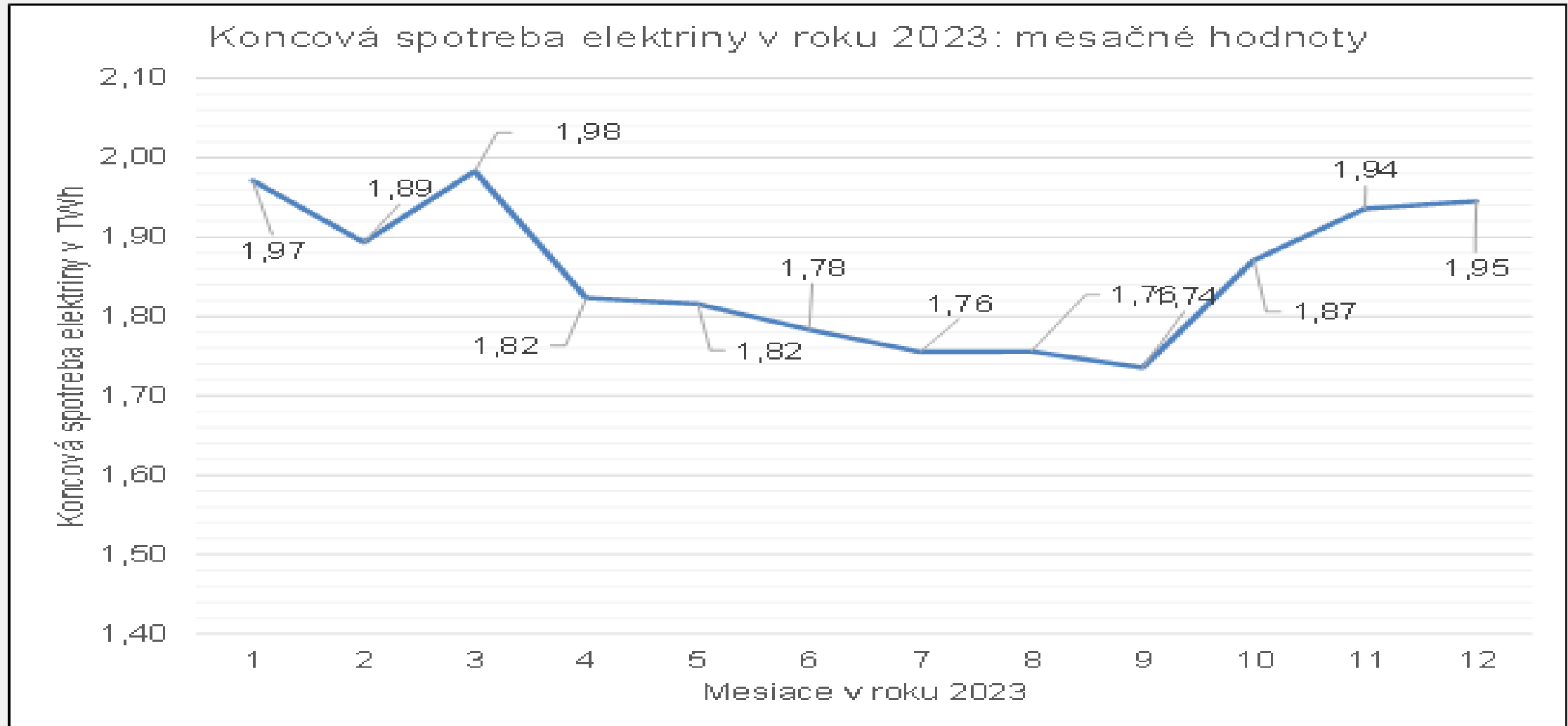
Rozhodujúce je porovnanie skutočne dosiahnutej koncovej spotreby s ročnou koncovou spotrebou, na základe ktorej je definované cenové rozhodnutie pre daný rok.

Rozhodnutie ÚRSO č. 0008/2023/E-PR predpokladalo na rok 2023 koncovú spotrebu elektriny na úrovni **23,0 TWh** (po zohľadnení koeficienta Kistps). Rozhodnutie ÚRSO č. 0111/2023/E predpokladalo na rok 2023 koncovú spotrebu elektriny na úrovni **21,9 TWh**.

Koncová spotreba 2023

Koncová spotreba 2023

Cena elektriny 2023

Cena elektriny na krátkodobom trhu má zásadný **dopad na objem nákladov v systéme podpory** výroby elektriny z OZE a VÚKVET (podpora doplatkom vyplatená nárokovateľom). Rozhodujúce je porovnanie skutočne dosiahnutej ceny s priemernou ročnou cenou elektriny, na základe ktorej je definované cenové rozhodnutie pre daný rok.

Rozhodnutia ÚRSO č. 0008/2023/E-PR ako aj č. 0111/2023/E predpokladali na rok 2023 priemernú cenu elektriny na úrovni **100,00 EUR/MWh**.

Vyššia cena elektriny na krátkodobom trhu (nad plánovanú hodnotu v cenovom rozhodnutí) generuje nižšie finančné nároky na vyplatenú podporu doplatkom pre výrobcov z OZE a VÚKVET, čo znižuje náklady v systéme podpory OZE a VÚKVET v roku 2023 (uvedené platí analogicky aj v opačnom smere).

Cena elektriny 2023

Cena elektriny na krátkodobom trhu sa v období 01-12/2023 pohybovala na priemernej úrovni **104,72 EUR/MWh**.

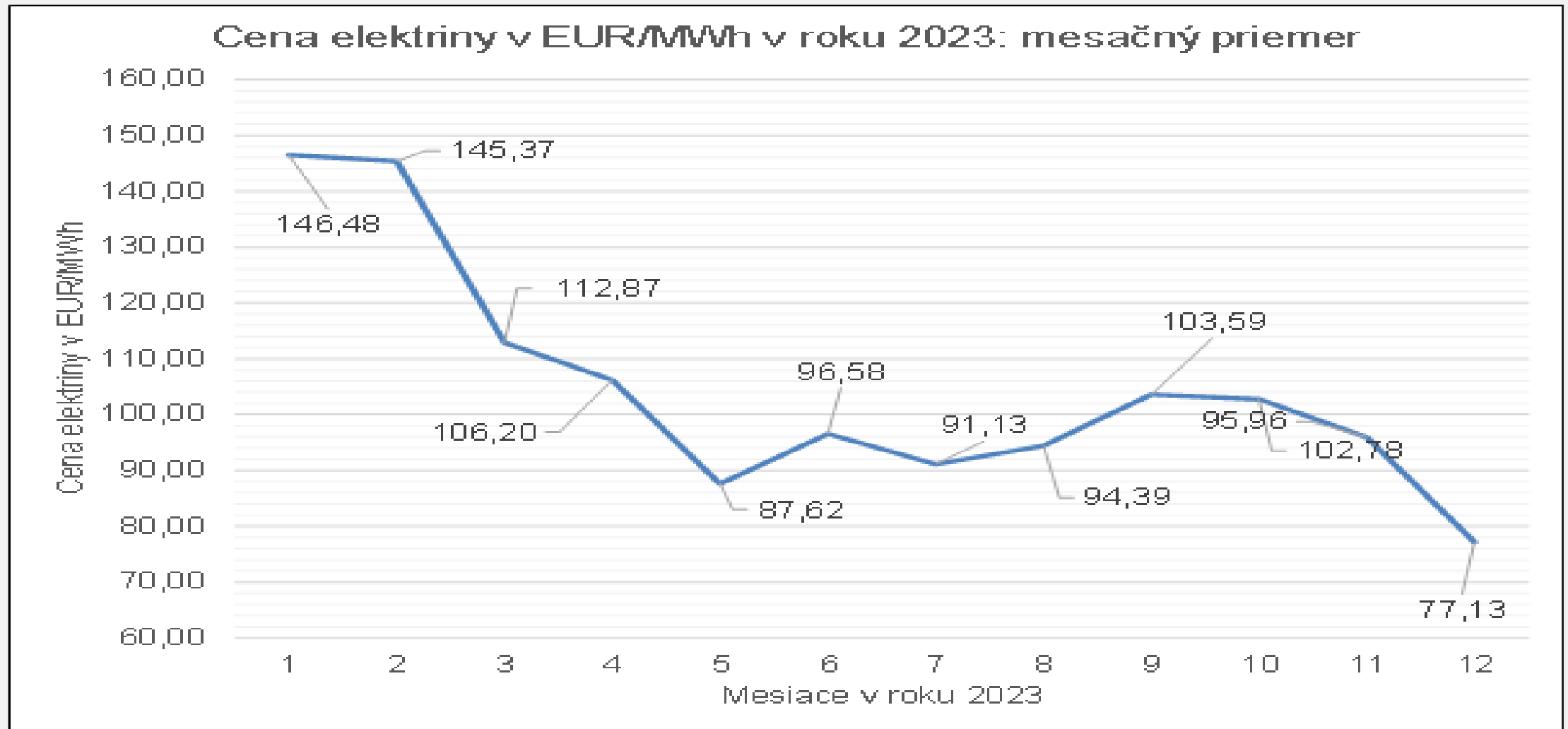
Rozhodnutia ÚRSO č. 0008/2023/E-PR ako aj č. 0111/2023/E predpokladali na rok 2023 priemernú cenu elektriny na úrovni **100,00 EUR/MWh**.

V prvom kvartáli roka 2023 dosiahla priemerná cena úrovne 134,91 EUR/MWh, čo bol výsledok dobiehajúceho výkyvu vysokých cien z roku 2022.

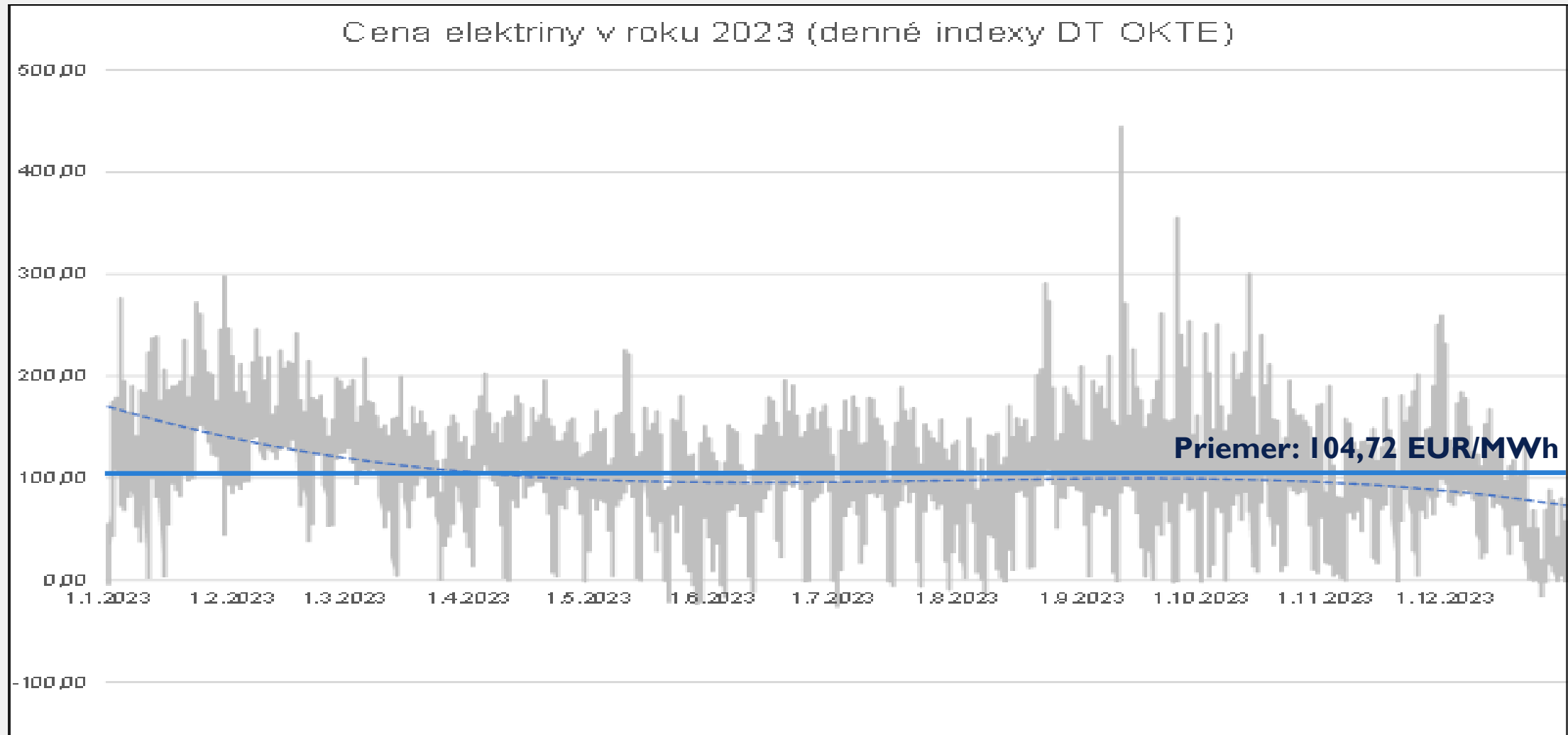
Ďalší vývoj ceny mal klesajúci trend, čo sa prejavilo druhom kvartáli roka 2023, kedy priemerná cena elektriny dosiahla úrovne 96,80 EUR/MWh, v tretom kvartáli to bolo 96,37 EUR/MWh a vo štvrtom kvartáli 91,96 EUR/MWh.

Maximálna priemerná mesačná cena bola dosiahnutá v 01/2023 na úrovni 146,48 EUR/MWh. Minimálna priemerná mesačná cena bola dosiahnutá v 12/2023 na úrovni 77,13 EUR/MWh.

Cena elektriny 2023

Cena elektriny 2023

Saldo systému 2023

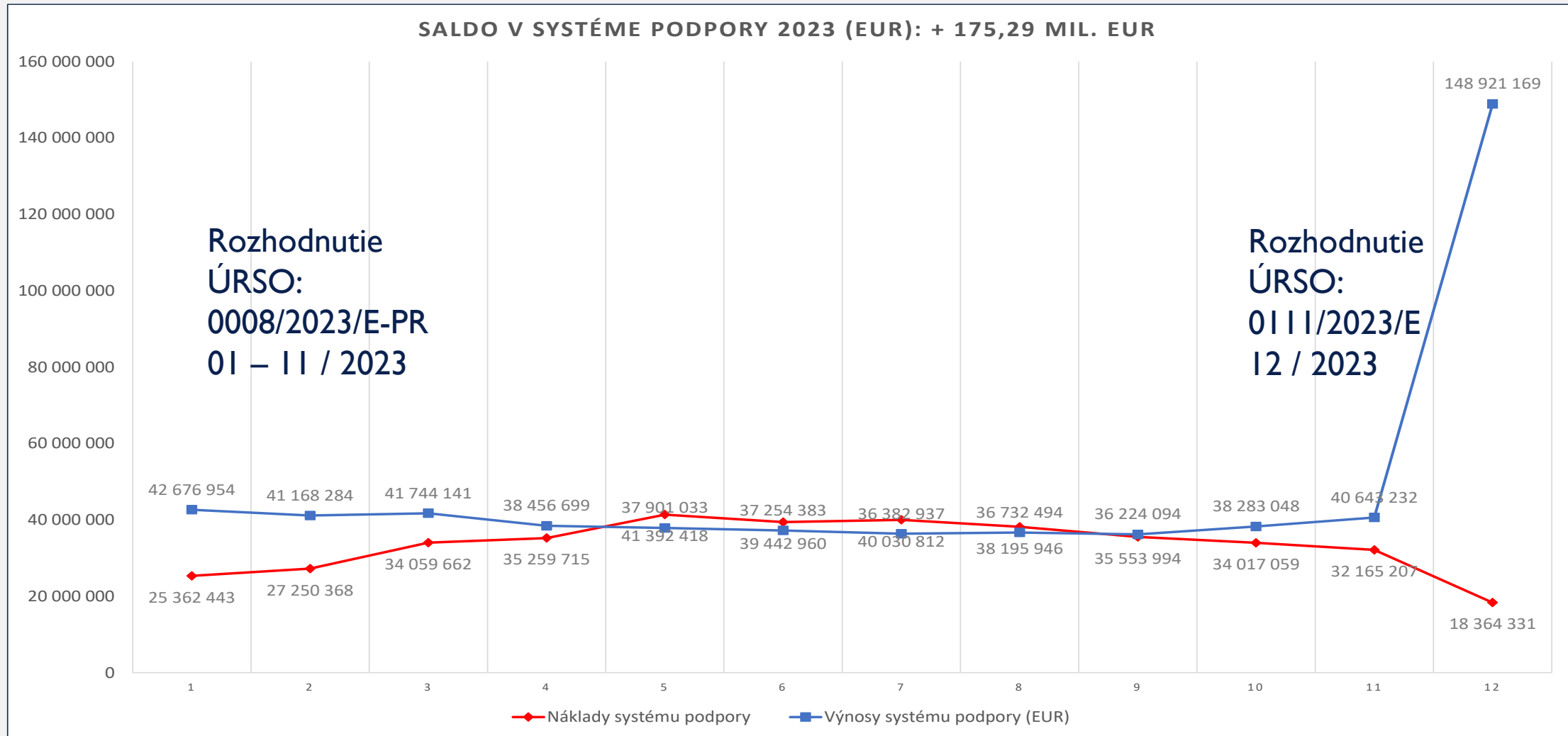

Objem salda výnosov a nákladov v systéme podpory v roku 2023 odvodený od reálnych predbežných výsledkov v systéme podpory je na úrovni 187,0 mil. EUR.

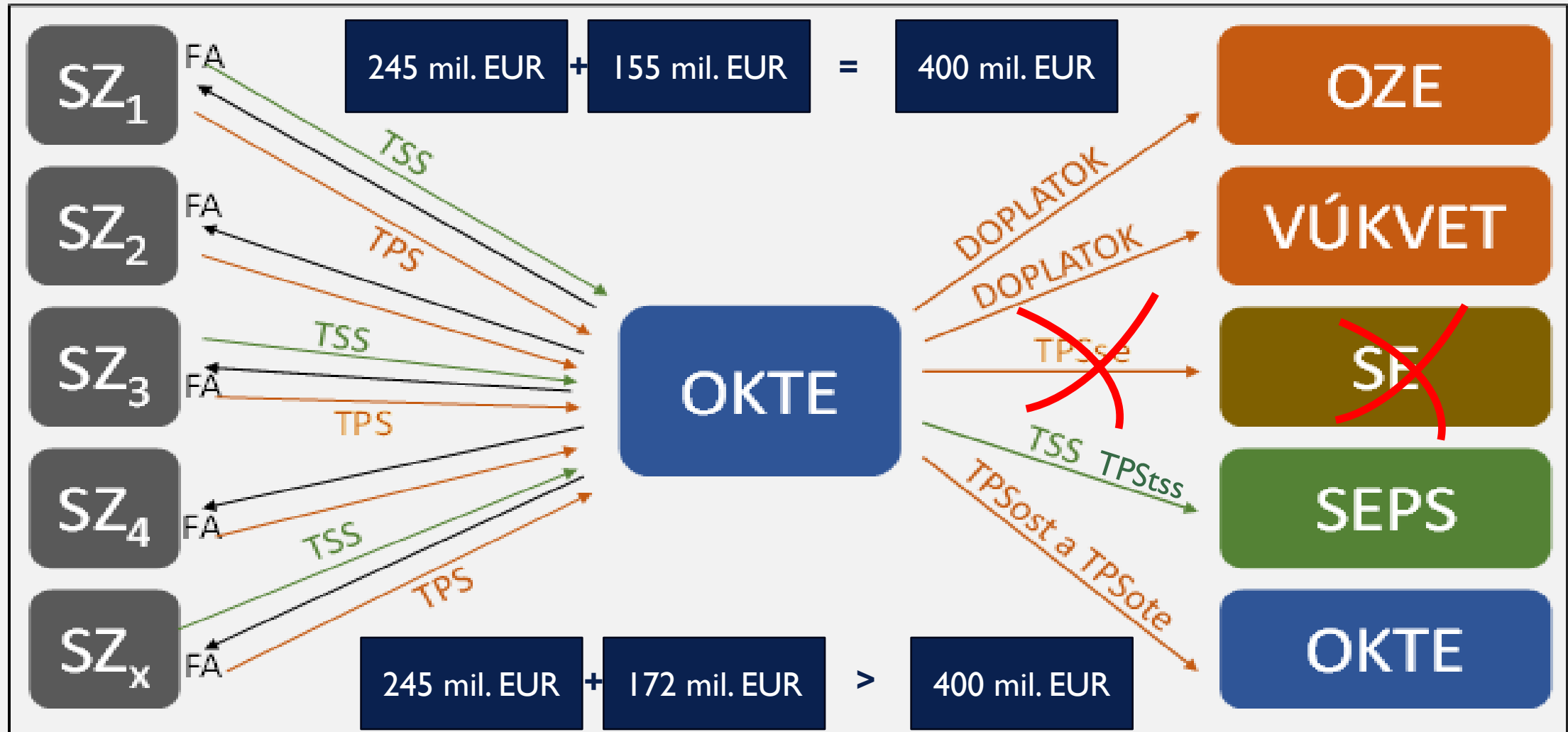
Z tohto objemu je, v zmysle vyjadrenia ÚRSO v **rozhodnutí č. 0111/2023/E**, objem **14,8 mil. EUR** kvalifikovaný ako zisk* OKTE v systéme podpory v roku 2023 a objem **172,2 mil. EUR** bude kvalifikovaný ako výnos časovo rozlíšený do budúceho obdobia (2024).

*Systém podpory je systémovo nastavený tak, že nemá generovať zisk. Zisk OKTE v systéme podpory bol vytvorený na základe rozhodnutia ÚRSO v roku 2023 a slúži na dofinancovanie deficitu v systéme podpory z roku 2020, ktorý sa postupne umoroval v roku 2021, 2022 a 2023.

Saldo systému 2023

System podpory 2024

System podpory 2024

Na rok 2024 bol v rozhodnutí ÚRSO č. 0121/2024/E použitý predpoklad na úrovni **92,0264 EUR/MWh**. Pre túto cenu elektriny bol vygenerovaný, na základe parametrického modelu systému podpory, adekvátny objem nákladov na podporu OZE a VÚKVET na rok 2024.

ÚRSO sa pre túto úroveň ceny rozhodol predovšetkým z dôvodov, aby pre pásmové tarify TPS (ktoré, reflektujú náklady na prevádzkovanie systému), mohla byť dodržaná **úroveň z roku 2022**. Táto motivácia ÚRSO však nereflektovala aktuálnu cenovú úroveň trhu s elektrinou.

$$\text{TPS}_{1,2024} = 15,9000 \text{ EUR/MWh}$$

$$\text{TPS}_{2,2024} = 11,9000 \text{ EUR/MWh}$$

$$\text{TPS}_{3,2024} = 1,1870 \text{ EUR/MWh}$$

Výnosy z TPS	+	Časové rozlíšenie z 2023	=	Celkové NPS
245 mil. EUR	+	172 mil. EUR	>	400 mil. EUR

System podpory 2024

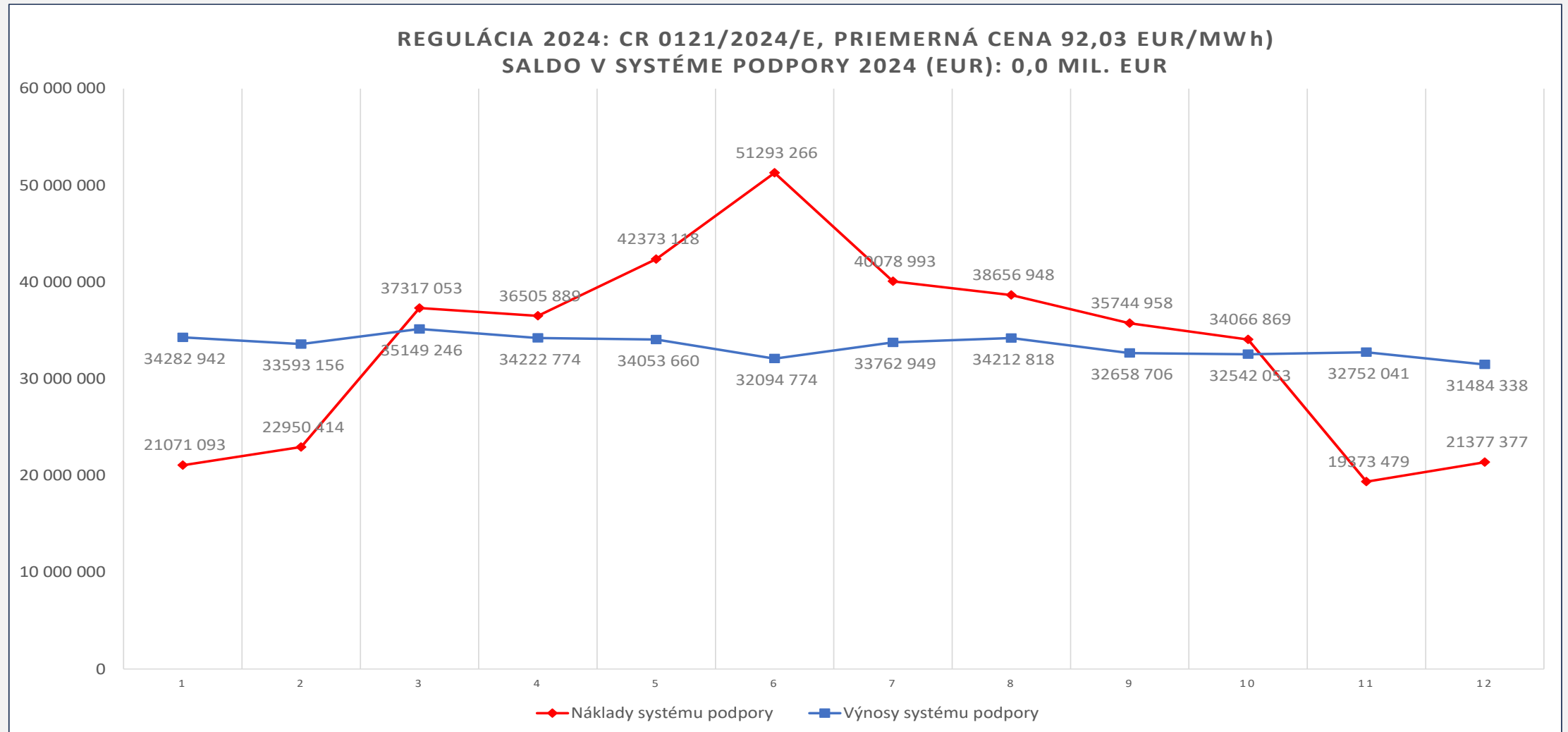

Celkové NPS	400 mil. EUR
Podpora OZE a VÚKVET	265 mil. EUR
Dofinancovanie TSS	116 mil. EUR
Straty v systéme	19 mil. EUR

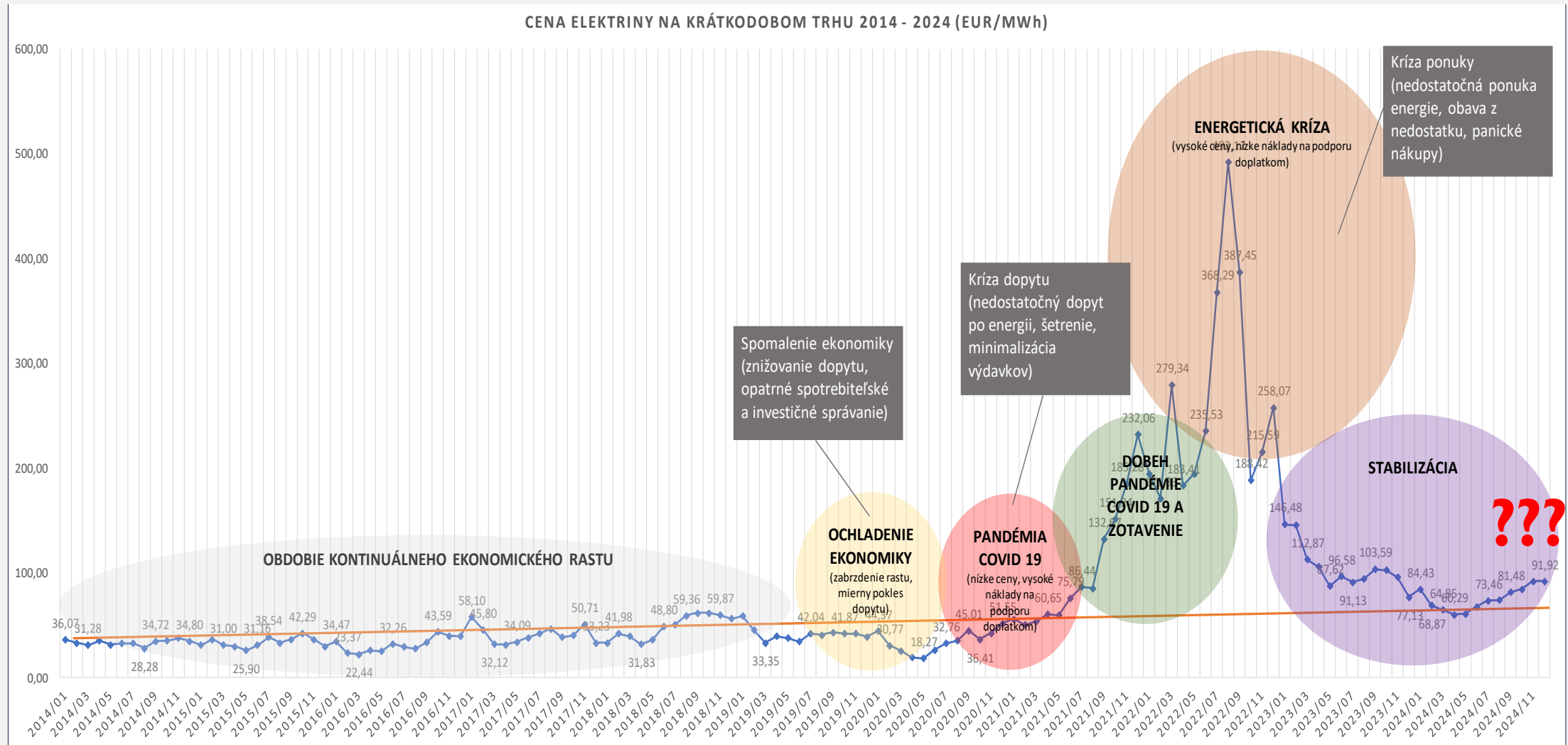
Zdroj príjmu	400 mil. EUR
Pásmová tarifa TPS	245 mil. EUR
Korekcia z 2023	20 mil. EUR
Korekcia z 2023	116 mil. EUR
Korekcia z 2023	19 mil. EUR
Rezerva z 2023	17 mil. EUR

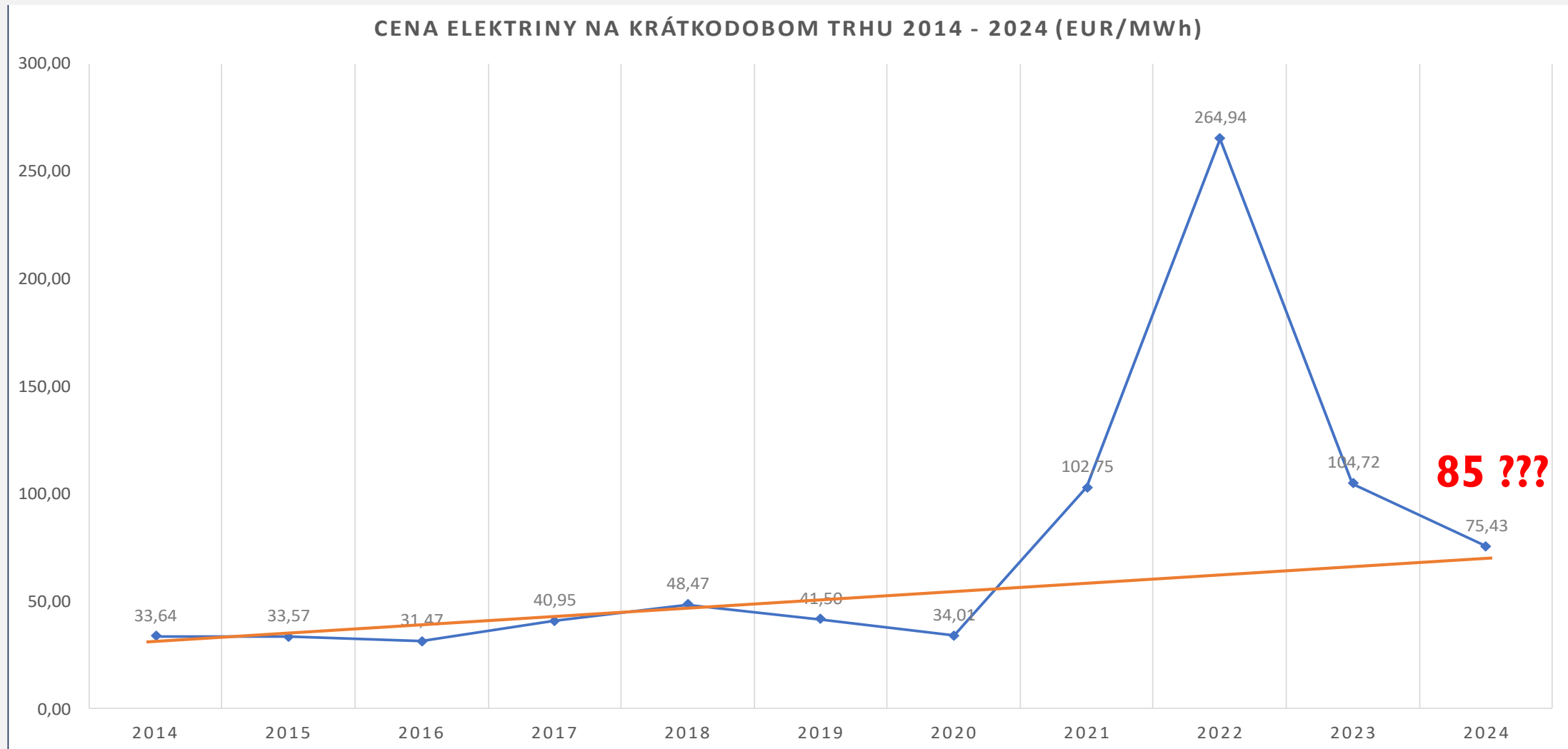
System podpory 2024

Cena elektriny 2023

Cena elektriny 2023

Cena elektriny 2024

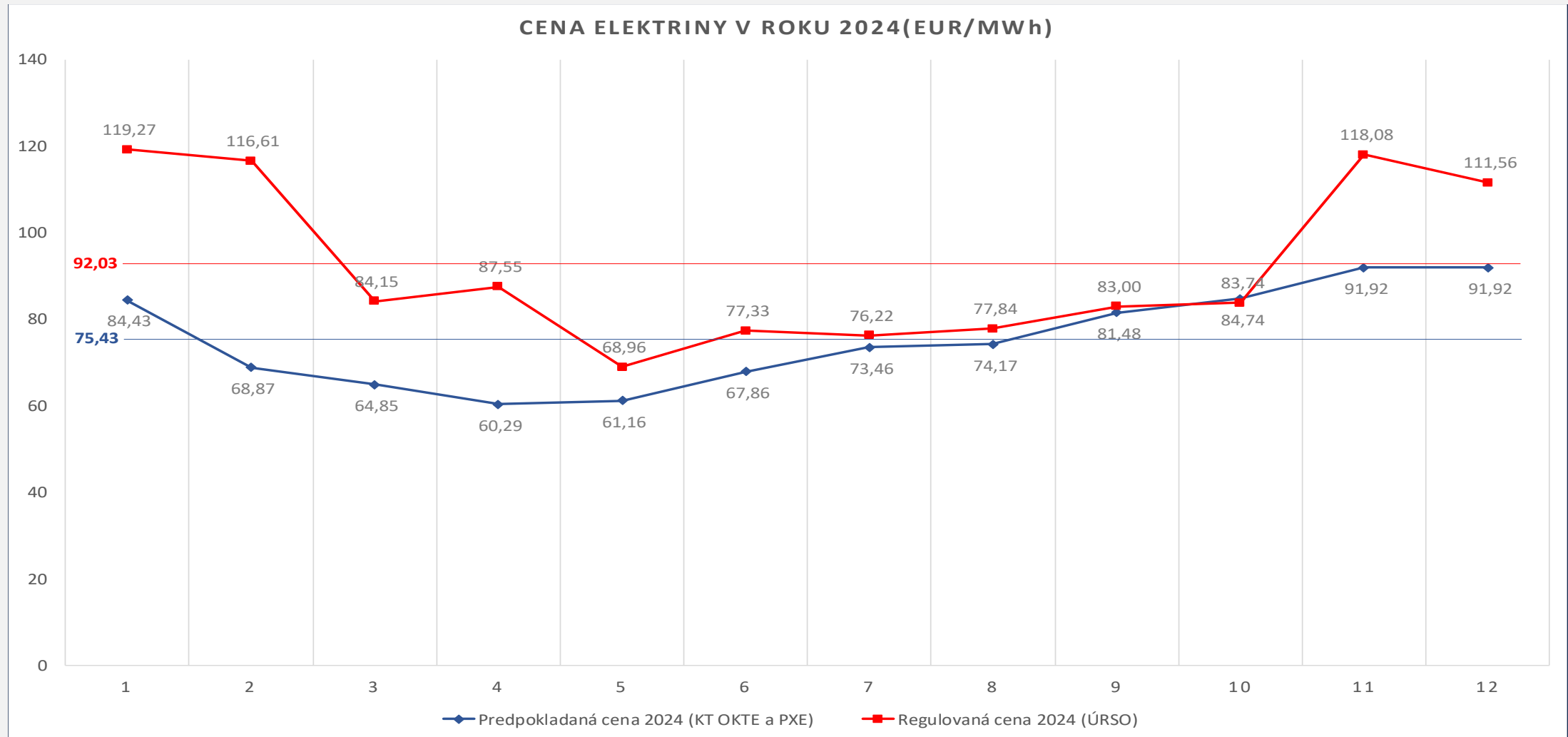
Východiskom pre určenie priemernej predpokladanej ceny elektriny na KT v roku 2024 je premisa, že cena elektriny (ako aj akýchkoľvek iných komodít) je daná rovnováhou medzi dopytom a ponukou. Dopyt je daný ekonomickým nastavením spotrebiteľa, zatiaľ čo ponuka je daná technicko-ekonomickými parametrami výrobcov.

V rokoch 2014 až 2018 stúpala rovnovážna priemerná ročná cena elektriny na KT z úrovne 33,00 EUR/MWh na úroveň 50,00 EUR/MWh.

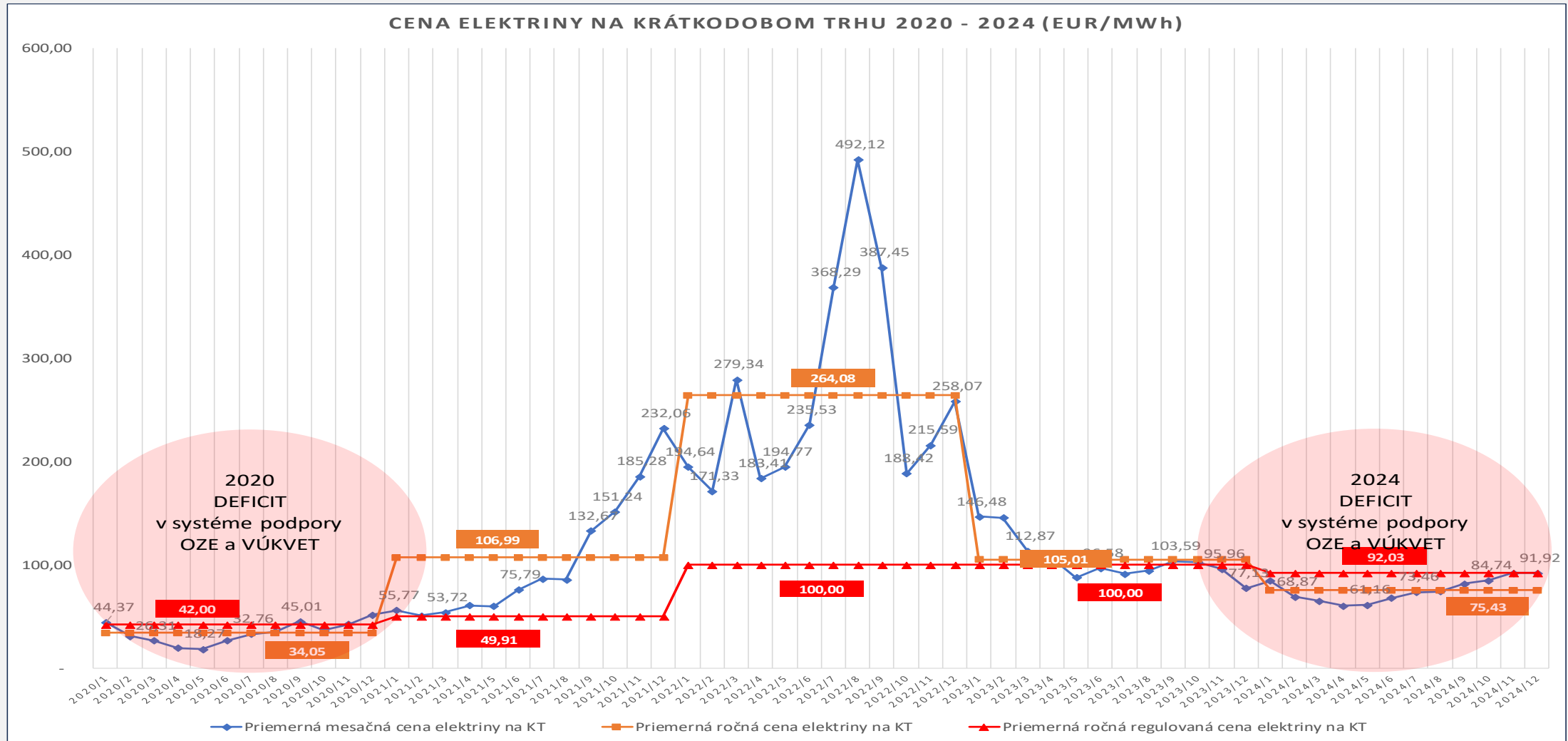
Turbulentný vývoj cien elektriny na KT v rokoch 2020 až 2023 je prejavom série **tesne po sebe nasledujúcich cenových fluktuácií spôsobených neštandardnými javmi** (externalitami) ako boli prepuknutie krízy dopytu v dôsledku pandémie COVID19 v 03/2020 alebo prepuknutie krízy ponuky v dôsledku ruskej ozbrojenej invázie proti Ukrajine v 02/2022.

Pokiaľ sa z kontextu cenového vývoja za desaťročie 2014 až 2024 abstrahuje cenový vývoj spôsobený vyššie spomenutými externalitami, je možné sa domnievať, že rovnováha dopytu a ponuky v roku 2024 sa v prípade cien elektriny na KT dosiahne pri cenovej úrovni 60,00 – 100,00 EUR/MWh (v priebehu roka na mesačnej báze). To evokuje priemernú cenu elektriny na KT v roku 2024 na úrovni cca **75,00 – 85,00 EUR/MWh**.

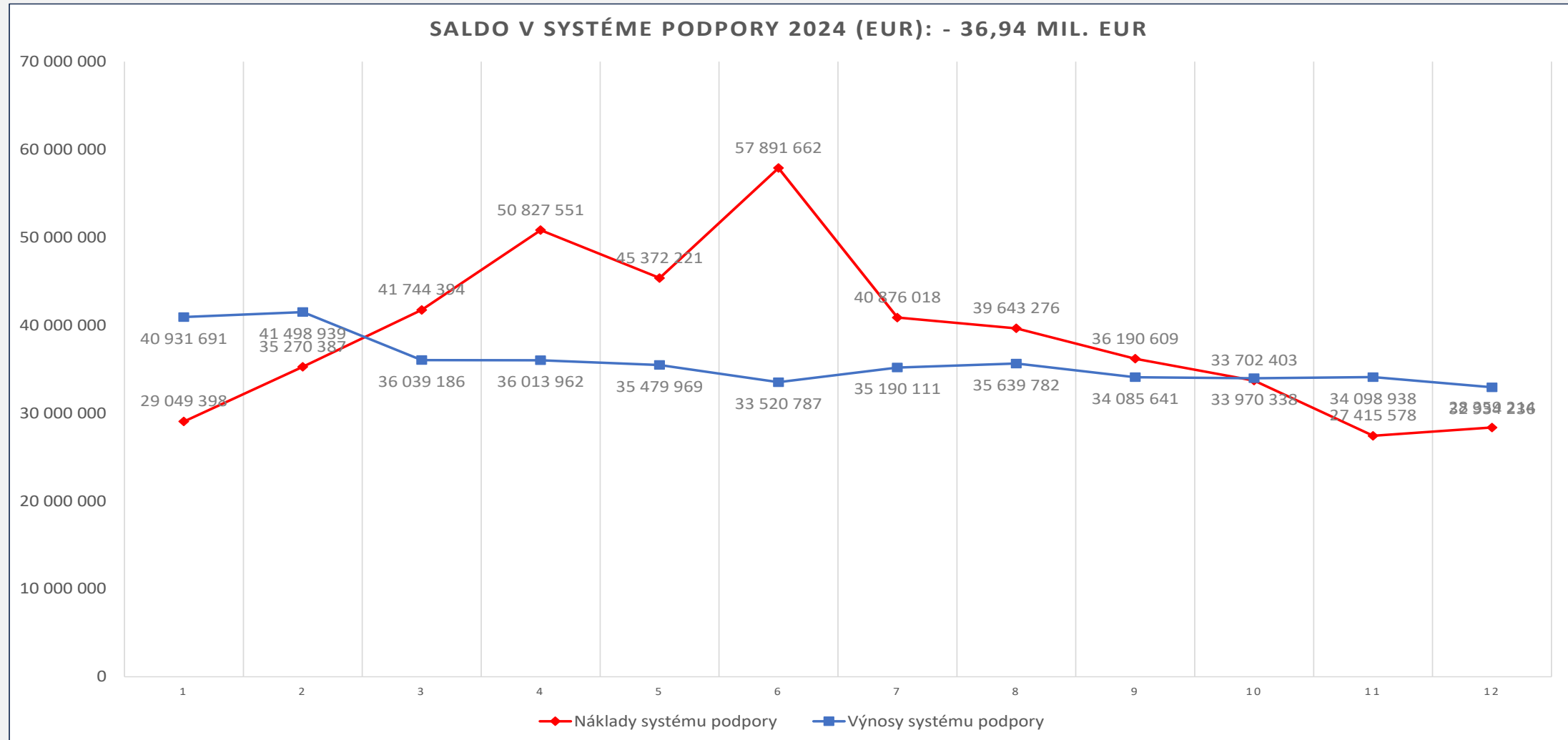
Cena elektriny 2023

Cena elektriny 2023

Saldo systému 2023

Saldo systému 2024

Predpokladaná priemerná cena elektriny na KT v roku 2024 je v rozhodnutí ÚRSO č. 0121/2024/E stanovená na úrovni **92,0264 EUR/MWh**, predpokladá sa priemerná cena na úrovni **75,43 EUR/MWh**. Koncová spotreba elektriny v roku 2024 by mala byť na úrovni 22,1 TWh.

Celkový deficit v roku 2024 sa predpokladá na úrovni **36,94 mil. EUR**.

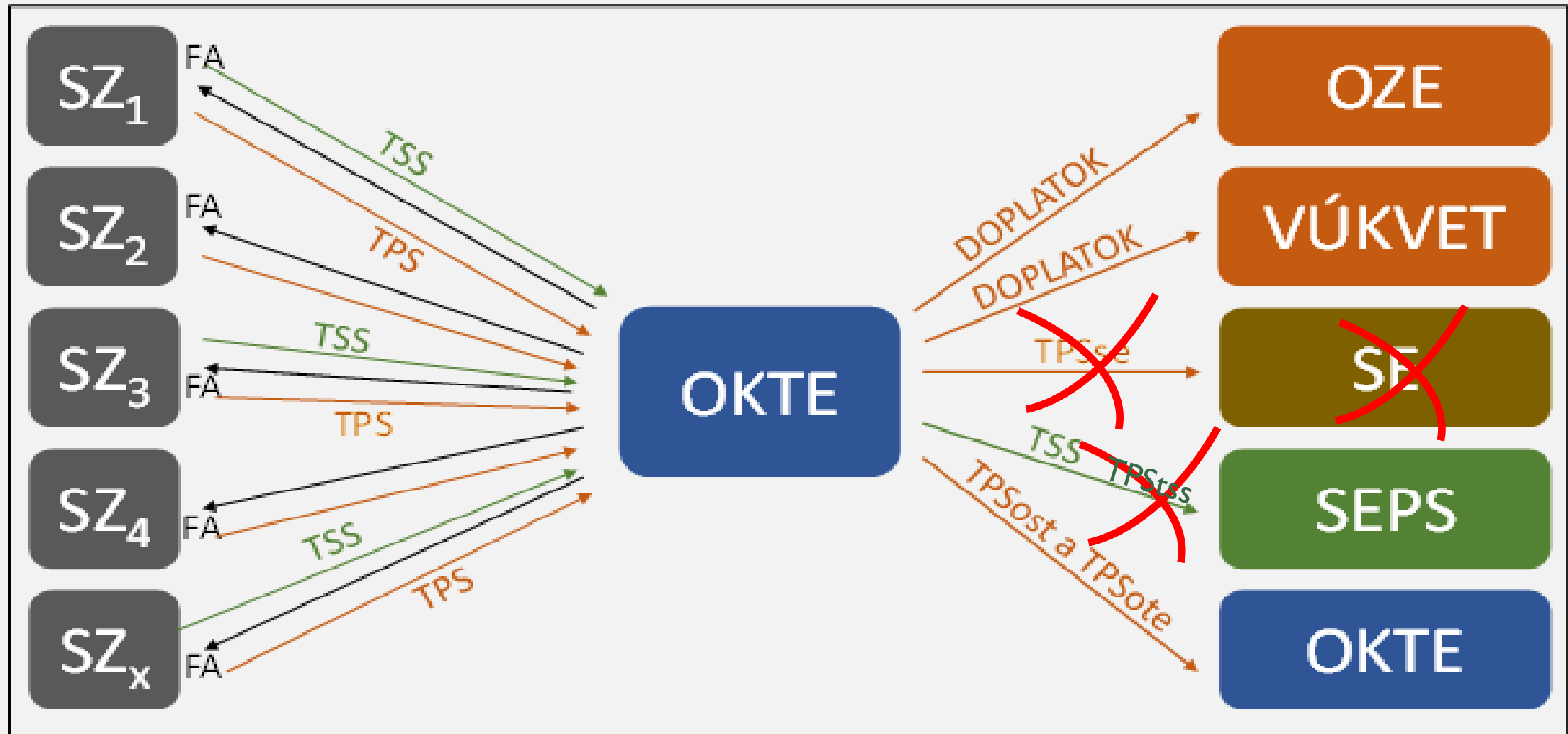
Ak by bola priemerná cena na úrovni **85,00 EUR/MWh**. Celkový deficit v roku 2024 sa predpokladá na úrovni **18,00 mil. EUR**.

Saldo systému 2024

K informácii vyššie je nutné doplniť, že systém podpory OZE a VÚKVET pre rok 2024 bol síce pôvodne nastavený tak, že výnosy systému mali plne pokrývať jeho náklady (finančná rovnováha systému), avšak aplikáciou skutočnej výnosovej korekcie v objeme 172 193 tis. EUR z roku 2023, v porovnaní s plánovanou výnosovou korekciou v objeme 155 061 tis. EUR, vznikol hneď na začiatku roka 2024 vstupný kladný rozdiel 17 127 tis. EUR, ktorý plnil úlohu “bezpečnostnej rezervy” v prípade významnej zmeny ekonomických parametrov, predovšetkým ceny elektriny na krátkodobom trhu. V prípade vykázania akéhokoľvek deficitu v systéme podpory OZE a VÚKVET v roku 2024 je zrejmé, že pri jeho dosiahnutí sa najprv spotrebuje celá “bezpečnostná rezerva”.

System podpory 2025

System podpory 2025

System podpory výroby elektriny z OZE a VÚKVET v roku 2025 bude zásadne ovplyvnený **zmenami v cenovej vyhláške**, ktoré ÚRSO realizuje od 01.07.2024 s účinnosťou od 01.01.2025.

Návrh na výšku tarify TPS na rok 2025 sa bude realizovať na základe vyššie uvedených zmien.

Zásadná zmena: **zhoršenie finančnej stability systému podpory výroby elektriny z OZE a VÚKVET.**

Zníženie schopnosti OKTE zabezpečovať si externé preklenovacie financovanie.

Absencia kompenzácie za nerealizované pohľadávky.

Absencia kompenzácie za daňové efekty z umorovanie predchádzajúcich strát.

System podpory 2025

ÚRSO v roku 2024 predpokladá NPS (náklady na prevádzkovanie systému) na úrovni 400 mil. EUR. Z toho je len 245 mil. EUR reflektovaných v tarife TPS (v pásmovej tarifnej štruktúre). To je dôvod, prečo si ÚRSO mohol v roku 2024 dovoliť udržať pásmové tarify TPS na úrovni roka 2022. Zvyšných 155 mil. EUR bude (podľa rozhodnutia ÚRSO) dofinancovaných z prebytku v systéme podpory z roku 2023. Tieto zdroje už OKTE má alokované na svojich účtoch. V systéme na rok 2024 je aktuálne aj rezerva 17 mil. EUR. Rok 2024 je „teoreticky“ vybilancovaný, avšak počíta s cenou elektriny na priemernej ročnej úrovni **92 EUR/MWh**. Predpokladajme, že priemerná ročná cena elektriny bude v roku 2024 na úrovni **75 EUR/MWh**. To eskaluje náklady na podporu a OKTE vygeneruje **v systéme podpory v roku 2024 deficit** (stratu) na úrovni 40 mil. EUR.

OKTE si podľa návrhu novej cenovej vyhlášky môže zobrať preklenovacie úvery úročené maximálne na úrovni 12 M EURIBOR. To významne sťažuje prístup k úverom. OKTE preto počas roka 2024 do veľkej miery spotrebuje kapitálovú dotáciu od SEPS z 2020 v objeme 38 mil. EUR, aj nerozdelený zisk z roku 2023 v objeme 14 mil. EUR. Predpokladá sa, že OKTE podá počas roka 2024 návrh na zmenu TPS, ale ÚRSO to nebude akceptovať. MH SR tiež zrejme nebude systém podpory dotovať. (Pozn: OKTE je navyše zatážená aj nezmyselným osobitným odvodom z regulovaných činností, na ktorý v roku 2024 vyplytvá z akcionárskych zdrojov cca 5 mil. EUR).

System podpory 2025

OKTE začne rok 2025 s nízkou kapitálovou vybavenosťou, nakoľko vlastné zdroje spotrebuje na pokrytie potrieb systému podpory z roku 2024. Bude platiť, že úroky z preklenovacieho financovania budú zohľadnené v regulovaných nákladoch len do úrovne 12M EURIBOR. Ak bude chcieť ÚRSO naďalej držať pásmové tarify TPS na úrovni roka 2022 (aby sa nezvyšovala koncová cena elektriny), môže v OKTE spôsobiť finančný kolaps.

Ak by boli NPS v roku 2025 na úrovni roka 2024, bez dofinancovania časti nákladov na systémové služby a straty, teda 266 mil. EUR, potom by ÚRSO cez pásmové tarify TPS na úrovni z roku 2022 pokryl v roku 2025 opäť len objem 245 mil. EUR (ako v roku 2024). Zvyšných 21 mil. EUR by zostalo nepokrytých (presun prebytku z roku 2023 do 2024 sa už nezopakuje aj pre rok 2025). Systém podpory bude deficitný (a nie je jasné ako sa budú financovať systémové služby a straty doteraz financované z tarify TPStss).

Tento stav, spoločne s takmer nulovou kapitálovou vybavenosťou znamená pre OKTE rizikovú finančnú situáciu.

System podpory 2025

OKTE bude navyše celý rok 2025 pred sebou valiť neuhradený deficit 40 mil. EUR z roku 2024. OKTE má jediné možné východisko a tým je, že sa spoľahne na „záchranu“ zo strany SEPS. To však je „krížové financovanie“ a je to nesystémové a zlé nastavenie.

Ďalší nesystémový prvok sa objaví v momente, keď bude ÚRSO kompenzovať regulačne deficit (stratu) OKTE z roku 2024 vytvorením zisku v OKTE v roku 2026. V roku 2026 vznikne potreba odvedenia dane z príjmu (ÚRSO v novele cenovej vyhlášky odmieta kompenzáciu daňových dopadov). To opäť prehĺbi finančnú záťaž OKTE a následne to bude mať dopad na SEPS.

OKTE je navyše zaťažená aj nezmyselným osobitným odvodom z regulovaných činností, ktorý len prehľbuje „daňové“ zaťaženie OKTE.

Ďakujem za pozornosť.